

Anzhela Vorontsova,
Head of the Statistical Monitoring
and Print Analysis Department of the Book Chamber of Ukraine

Hanna Cherniak,
Senior Research of the Statistical Monitoring
and Print Analysis Department of the Book Chamber of Ukraine

Book publishing activity in Ukraine following the results of 2021

The analytical review considers and analyzes the current state of publishing books and brochures in Ukraine in 2021, gives a detailed description of the general characteristics of book publishing in 2020–2021. Quantitative and qualitative indicators have been determined, the state of Ukrainian book publishing in 2021 has been analyzed according to the range of publishing products, its linguistic and territorial features. Statistical data on the issue of books and brochures by leading domestic publishers of various forms of ownership, including the sphere of management of the State Committee for Television and Radio Broadcasting, are presented. The analytical review was conducted on the basis of statistical data published in the statistical collection "Print of Ukraine (2020)" and consolidated statistical reports on the issue of non-periodicals in Ukraine in 2020, 2021.

Keywords: statistical accounting; publishing products; quantitative indicators; analysis of publishing; publishing houses; publishing activity; book publishing; statistics

References

1. Buryak S. & Chernyak G. Knigovidavnicha diyalnist v Ukraini za pidsumkami 2020 roku. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 5, pp. 7–14.
2. *Operativni dani vipusku knizhkovoyi produkciji u 2021 roci.* (2022). Knizhкова palata Ukraini : oficijnij vebсайт. Available at: <http://www.ukrbook.net>.
3. Buryak S. [uklad.]. (2021). *Druk Ukraini (2020) : stat. zb.* Kyiv : Kn. palata Ukraini.
4. Senchenko M. (2016). Kniga yak zasib pokrashennya imidzhu Ukraini v umovah informacijnih vijn. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, pp. 3–9.
5. *Chitomo. Portal pro kulturu chitannya i mistectvo knigovidannya : oficijnij vebсайт.* (2022). Available at: <https://chytomo.com/>.

Надійшла до редакції 21 липня 2022 року

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

УДК 023.4/.5:[005.336.5:004](045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.8(313).13-19

Надія Бачинська,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв,
e-mail: n.bachynska17@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3912-7108>

Професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності: трансформації в освіті та різноманітність функціонування у цифровому середовищі

У статті розглянуто професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності, використання яких необхідне для досягнення сумісності стратегій діяльності бібліотек і цифрового інструментарію їх реалізації.

Зазначено, що технологізація діяльності бібліотечних установ потребує від їхніх фахівців дедалі глибших знань у цій сфері й предметної уваги до спеціальних завдань зі створення цифрового простору бібліотеки. Наголошено на актуальності спрямованого формування відповідних професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності в межах спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" (ІБАС).

Розглянуто чинні освітньо-професійні програми "цифрового спрямування" за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа".

Наголошено на необхідності розроблення актуальних "конвергентних" освітньо-професійних програм (ОПП) за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" з підготовки "цифрових" фахівців для предметної галузі бібліотечної діяльності.

Сучасні професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності схарактеризовано як потенційно доступний чи наявний склад персоналу бібліотеки різних професійних і компетентнісних напрямів, потрібний для досягнення ефективного результату діяльності бібліотеки як багатофункціонального центру сучасної системи соціальних комунікацій.

Одним із засобів розширення переліку необхідних професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності для підтримання цифрового простору бібліотеки визначено розроблення "конвергентних" освітньо-професійних програм із підготовки "цифрових" фахівців для предметної галузі бібліотечно-інформаційної діяльності.

Розширення спектра "цифрових" ОПП за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" актуалізує їхнє теоретико-методологічне обґрунтування та розвиток науково-педагогічних шкіл у контексті бібліотечного складника в назві спеціальності.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційна освіта; інновації в освіті; цифрові трансформації; модель фахівця; конвергентні освітньо-професійні програми

Постановка проблеми. Сьогодні бібліотечно-інформаційна діяльність відбувається в нових соціальних, економічних, політичних та культурних умовах. Посилуються соціальні позиції бібліотекаря як навігатора користувачів у "цифровому світі", для характеристики функцій сучасної бібліотеки використовують терміни "мультиформатне медіасередовище", "майданчик із консультування громадян щодо роботи в онлайн-сервісах". Очевидною є особлива соціальна місія бібліотеки у воєнних умовах в Україні: захист інформаційного простору, боротьба з фейками, дезінформацією, робота з переселенцями, надання психологічної та емоційної підтримки жителям громад тощо [14].

Багатофункціональність діяльності бібліотекаря, врахування динаміки професії характеризується сформульованими компетентностями (насамперед "цифровими") сучасного фахівця у Стандарті спеціальності та освітньо-професійних програмах. ОПП підготовки бібліотекарів нині насичені комп'ютерно орієнтованими дисциплінами, вивчення яких передбачає формування відповідних компетентностей, набуття умінь і навичок. Однак технологізація діяльності бібліотечних установ потребує від їхніх фахівців дедалі глибших знань у цій сфері й предметної уваги до спеціальних завдань із формування цифрового простору бібліотеки. Функції сучасної бібліотеки передбачають комплексне використання професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності, необхідних для реалізації місії установи в цифровому суспільстві.

Наразі завдання, що постають перед бібліотеками в цифровому світі, виконують "професійні мігранти" з інших сфер (ІТ-фахівці, інтернет-маркетологи, менеджери вебпроектів), які успішно адаптуються в новій сфері. Отже, на часі спрямоване формування актуальних професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності в межах спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа".

Висунемо гіпотезу щодо потреби розширення переліку необхідних професійних ресурсів

бібліотечно-інформаційної діяльності для підтримання цифрового простору бібліотеки через розроблення актуальних "конвергентних" ОПП із підготовки "цифрових" фахівців для предметної галузі бібліотечно-інформаційної діяльності, а також "конвергентної" трансформації власне бібліотечної освіти в її соціально-інформаційному, соціально-комунікативному та соціально-освітньому вимірах за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа".

Позиціонування складника "інформаційна справа" як такого, що не орієнтований на бібліотечно-інформаційну діяльність, а також брак пропозицій актуальних ОПП для власне "бібліотечної справи", потребують узагальнення підходів щодо підготовки професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності, необхідних для реалізації соціальної місії бібліотеки у цифровому середовищі та доступу громадян до соціально значущої інформації.

Загалом має йтися про сучасну модель фахівця за спеціальністю ІБАС, диференційовану за ОПП інформаційно-управлінського, інформаційно-комунікативного та соціально-освітнього спрямування в контексті цифрових трансформацій бібліотеки.

Актуальність дослідження зумовлено суперечністю, що виникає внаслідок певного "дистанціювання" складника "інформаційна справа" в частині сучасних ОПП цифрового спрямування від "бібліотечної справи" як галузі застосування компетенцій, умінь і навичок майбутнього фахівця.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Результати дослідження та вивчення бібліотечних кадрів у різноманітних аспектах репрезентовано в багатьох працях вітчизняних і закордонних фахівців.

Фундатором школи бібліотечної професіології в Україні була відома бібліотекознавець, педагог і соціолог А. Чачко [15]. У працях дослідниці, її учнів та послідовників розглянуто особливості діяльності та професіоналізації бібліотечних фахівців, процеси їхньої адаптації, розроблено кон-

цепцію соціальних функцій бібліотек, професійну місію бібліотекаря, вимоги до персоналу.

Дослідження А. Чачко стали теоретико-методологічним підґрунтям пропозицій із побудови сучасних моделей бібліотечного фахівця, оскільки проблема трансформації професії набула особливої актуальності в умовах цифровізації суспільства й супроводжується суттєвим розширенням функцій бібліотекарів і, відповідно, зміною компетентнісних вимог.

Проблематику, пов'язану з підготовкою бібліотечних фахівців, науковці розглядають у широкому контексті — від освітніх методик до теоретико-методологічних узагальнень та окреслення перспектив розвитку. Зокрема, у розвідці А. Сидоренко [12] здійснено аналіз концепцій і моделей підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, запропонованих вітчизняними дослідниками; базові концепції модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та періодизацію її еволюції розглянуто в дослідженнях Н. Бачинської [1; 2]; стратегічні орієнтири розвитку бібліотечної професії визначено у праці І. Давидової [4].

На початку впровадження нової інтегрованої спеціальності підготовки інформаційних фахівців широкого профілю 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" у статті А. Соляник [13] було зосереджено увагу на важливості визначення першорядних завдань адаптації організаційної структури та змісту підготовки сучасного бібліотечного фахівця вищої кваліфікації, подоланні нормативно-правових колізій перехідного періоду реалізації освітніх реформ.

Вимогам трансформаційних процесів присвячено статтю В. Загуменної [7]. Дослідниця наголошує на необхідності оновлення навчальних планів щодо структури, *змістового наповнення освітньо-професійних програм підготовки фахівців різних рівнів (бакалаврів, магістрів, докторів філософії) та наближення їх до практичних потреб бібліотек й інших інформаційних установ* (виділено авторкою. — Н. Б.).

Слід зазначити, що широке коло публікацій українських бібліотекознавців щодо розвитку бібліотечно-інформаційної освіти потребує окремого узагальнення та відповідних системних досліджень, однак очевидною є тенденція наукового пошуку в напрямі осучаснення бібліотечної освіти й відповідності її потребам бібліотечної практики.

Дотичною до предмета запропонованого дослідження є стаття Г. Єрмолаєвої [5], у якій проаналізовано кадрово-управлінський склад вітчизняних бібліотек у сучасному вимірі.

Узагальнюючи соціологічні та науково-практичні розвідки українських бібліотек різних рівнів, Г. Єрмолаєва зазначає, що завдяки їм нині сформовано соціальний образ бібліотечного фахівця, визначено його віковий та освітній рівні, професійну майстерність, психологічні характеристики тощо [6]. Дослідниця наголошує, що готовність персоналу бібліотеки до досягнення максимально можливого кваліфікаційного рівня пов'язана як з індивідуальними особливостями фахівця, розвитком його моральних і трудових засад, професійно значущих індивідуально-психологічних якостей, так і зі змістом праці та її формами. Однак звернімо увагу на те, що завдання досягнення найвищого кваліфікаційного рівня ускладнюється технологізацією діяльності бібліотек і потребує від бібліотекарів фокусування уваги на процесах цифровізації роботи і, як наслідок, спеціалізації фахівців для реалізації завдань із формування та використання цифрового простору бібліотеки.

Метою дослідження є визначення професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності, використання яких необхідне для досягнення сумісності стратегій роботи бібліотек та цифрового інструментарію їхньої реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Разом із поняттям "трудові ресурси", "бібліотечний персонал", "трудовий потенціал бібліотек" застосуємо поняття "професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності".

Суттєве розширення кола професійних завдань, пов'язаних із цифровізацією суспільства, що постають у бібліотечно-інформаційній діяльності в техніко-технологічному, соціально-освітньому, комунікативному контекстах, потребує предметної професійної підтримки фахівцями, які мають спеціально сформовані компетентності. Термін "професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності" окреслює коло професіоналів, які не тільки здійснюють функції власне бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів, а й потенційно можуть бути залучені до вирішення широкого спектра завдань, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій у бібліотеках для надання послуг користувачам. Поміж таких фахівців — інтернет-маркетологи, вебдизайнери, контент-менеджери, "цифрові" консультанти тощо.

Термін "професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності" визначимо, виходячи із загального розуміння таких категорій:

— ресурс — засіб, можливість, якими можна скористатися в разі потреби;

— професія — рід трудової діяльності, що потребує визначених знань, умінь і навичок, яких набувають завдяки навчанню у відповідних закладах освіти чи безпосередньо на виробництві.

Професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності — потенційно доступний чи наявний склад персоналу бібліотеки різних професійних і компетентнісних напрямів, необхідний для досягнення ефективного результату роботи бібліотечної установи як багатофункціонального центру системи соціальних комунікацій.

У контексті формування сучасних професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності методологічний підхід до розроблення програм бібліотечно-інформаційної освіти може бути окреслений терміном "реновація" — процес поліпшення бібліотечної освіти без руйнування цілісності її структури.

Чинні в освітньому полі та пропоновані в наукових публікаціях ОПП підготовки фахівців для забезпечення технологічного супроводу цифрової трансформації бібліотечно-інформаційної галузі та соціально-освітнього складника є об'єктивною реакцією на виклики "цифрової дійсності" в діяльності бібліотек.

Пошук, здійснений за сайтами закладів вищої освіти України, які пропонують ОПП за спеціальністю ІБАС, свідчить, що пропозиції сучасних освітніх програм зосереджено на цифрових трансформаціях бібліотечної діяльності. Зокрема, в описі особливостей ОПП "Управління цифровою інформацією", запропонованому Харківською державною академією культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2021/029_b_uci.pdf), зазначено, що "...особливим є ґрунтовне вивчення специфіки інноваційних трансформацій бібліотечно-інформаційної діяльності в системі соціальних комунікацій, нарощення цифрового потенціалу бібліотечно-інформаційної сфери в умовах панування комп'ютерних, інтернет-технологій та цифровізації суспільства".

Зважаючи на посилення соціальної ролі сучасної бібліотеки, очевидно є потреба маркетингових завдань у бібліотечній діяльності. Значимо, що питання бібліотечного маркетингу, його комерційного та некомерційного складників, наявні у значній кількості предметних досліджень у наукових публікаціях і дисертаційних працях, запропоновані в навчальних курсах університетів, навчальних посібниках і методичних рекомендаціях. Окреслення цієї сфери бібліотечної діяльності свідчить про її функціональну й змістову насиченість, що вимагає спеціальних компетенцій фахівця для до-

сягнення бажаної ефективності та результативності, отже, очевидно є потреба у професійному інтернет-маркетологові в діяльності сучасної бібліотеки.

Однією з перших в Україні, в межах спеціальності ІБАС, було запропоновано ОПП "Менеджмент соціально-комунікаційних мереж, інтернет-маркетолог". Формуючи науково-педагогічну школу запропонованої освітньої програми, дослідники [10; 11] зауважують про її конвергентність з ОПП за спеціальностями в галузі маркетингу, регламентованими Стандартом спеціальності 075 *Маркетинг*, галузь знань 07 *Управління та адміністрування*. Справедливо акцентуючи на основному спрямуванні підготовки інтернет-маркетолога, а саме на маркетингові у сфері діяльності некомерційних організацій, державного управління, благодійних організацій, бібліотек, архівів, музеїв, дослідники зазначають про потребу узгодження теоретичного змісту предметної області діяльності інтернет-маркетолога зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа", на його відповідність концептуальним основам предметної галузі управління документно-інформаційними ресурсами. У своєму дослідженні Т. Новальська та В. Касьян [11] обґрунтували тезу, згідно з якою *інтернет-маркетолог* — фахівець, компетентний у сфері професійної інформаційно-комунікативної діяльності, здатний наповнювати та розвивати інформаційне середовище, застосовуючи відповідні соціально-комунікативні технології.

Однією з програм "цифрового" спрямування є освітньо-професійна програма *"Менеджмент веб-проектів, дизайн цифрового контенту"*, запропонована КНУКіМ 2021 р. за спеціальністю ІБАС. За назвою ця ОПП бачиться конвергентною з освітою у галузі ІТ-менеджменту та ІКТ-спрямування. Водночас важливою умовою її реалізації є відповідність Стандарту освіти за спеціальністю ІБАС і формування визначених у ньому компетентностей, розуміння проблемних контекстів та сучасних трендів цифровізації документно-інформаційної, бібліотечної й архівної предметних галузей. Брак публікацій, що предметно стосуються підготовки фахівців за цією ОПП, і гіпотетичний підхід до формування навчального плану підготовки фахівців успішно корегуються наявними напрацюваннями в галузі підготовки фахівців за іншими "цифровими" професіями в межах спеціальності ІБАС та узагальненням досвіду підготовки ІТ-фахівців у КНУКіМ. Зважаючи на складні питання кількісного та якісного співвідношення в інтеграції освітніх

полів ІТ і гуманітарної освіти в межах ОПП, зазначимо, що імперативом у формуванні *техніко-технологічного складника такої "цифрової" ОПП має бути максимальне зближення із сучасними та перспективними завданнями сфери бібліотечно-інформаційної діяльності й формування насамперед в її полі.*

Більш загальною в контексті цифрових трансформацій є запропонована О. Матвієнко та М. Цивіним [8] ОПП із підготовки *менеджера цифрових трансформацій для предметної галузі бібліотечної та архівної діяльності.* Освітня програма такої підготовки має бути конвергентно орієнтованою, реалізованою в міжпредметних зв'язках із теорією та практикою управління процесами створення цифрової інформаційної інфраструктури (інноваційний, стратегічний, проєктний менеджмент) і спрямованою на розвиток цифрової культури фахівця як людини, готової до творчої роботи в умовах цифрових трансформацій суспільства. Базовим положенням висловленої пропозиції є орієнтованість на управлінські процеси з цифрових трансформацій у предметній галузі бібліотечної та архівної справи. Менеджер цифрових трансформацій з освітою за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" — це фахівець зі спеціальною підготовкою у предметній області (бібліотечна, архівна справа), компетентний у проєктній діяльності з цифрових трансформацій, має сформовану цифрову культуру та розвинену "цифрову сприйнятливість", здатний ефективно брати участь у розробленні й реалізації стратегії цифрової трансформації та проєктах цифрового розвитку.

Пропоновану КНУКіМ спеціалізацію у сфері управління вебресурсами репрезентовано в навчальному посібнику Н. Бачинської, О. Матвієнко та М. Цивіна "Менеджер веб-контенту: вступ до фаху" [3]. Потребу спеціалізації в цій галузі обґрунтовано тим, що управління інформаційними ресурсами в інтернет-середовищі є самостійним професійним видом інформаційно-управлінської діяльності, множиною трудових функцій і трудових дій фахівця, необхідних для ефективного репрезентації організації у вебсередовищі, що вимагає системних знань, сформованих широким спектром дисциплін інформаційного, технологічного й управлінського напрямів.

Активна діяльність бібліотек з наповнення вебпростору потрібною користувачам інформацією робить очевидним віднесення такої професійної діяльності до самостійного напрямку спеціалізації в системі професійних ресурсів бібліотеки.

Окрім суто цифрових (техніко-технологічних) трансформацій, варто звернути увагу на сучасну місію бібліотеки як центра неформальної

освіти, її позиціонування як майданчика з консультування громадян щодо роботи в онлайн-сервісах. Актуалізується розроблення ОПП із цифрового консультування. Зауважимо, що педагогічна функція, яка є органічним складником бібліотечної справи, у виконанні завдань цифрового консультування посилюється та виступає на передній план, що потребує спеціальних психолого-педагогічних знань бібліотекаря.

Схарактеризоване у статті [9] поняття "цифрове кураторство як вид соціально-освітньої діяльності у бібліотеках" дає змогу формувати актуальний напрям професіоналізації бібліотечних фахівців у цифровому середовищі, який безпосередньо стосується соціально-просвітницької функції бібліотек. Цифрове кураторство визначено як вид соціально-освітньої діяльності бібліотечного фахівця, спрямованої на забезпечення вільного доступу до інформації, подолання цифрової нерівності та формування цифрової грамотності громадян завдяки організації та проведенню заходів (у тому числі й у дистанційному режимі) з консультування користувачів щодо питань застосування цифрових технологій у різних сферах життя та сприяння розвитку цифрових компетенцій різних груп населення.

У межах спеціальності ІБАС пропонуються освітні програми "Інтернет-журналістика та блогінг", "Медіакомунікації та діджитал продакшн", які є суттєво важливими для бібліотечної справи в сучасних умовах, зважаючи на активні комунікації бібліотек у медіапросторі, обмін досвідом, репрезентацію результатів діяльності в соціальних медіа та виробництво цифрової продукції для користувачів бібліотек.

Наведені аргументи дають змогу констатувати, що розвиток спеціальності ІБАС у напрямі пропозицій актуальних цифрових ОПП забезпечує розширення переліку необхідних професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності для забезпечення цифрового простору бібліотеки сучасними фахівцями для виконання завдань бібліотеки в її соціально-інформаційному, соціально-комунікативному та соціально-освітньому вимірах.

Висновки. Професійні ресурси бібліотечно-інформаційної діяльності — потенційно доступний чи наявний склад персоналу бібліотеки різних фахових і компетентнісних напрямів, необхідний для досягнення ефективного результату діяльності бібліотечної установи як багатофункціонального центру сучасної системи соціальних комунікацій.

Зміна професійного середовища бібліотеки завдяки цифровізації її функцій, пошуки її соціальної

місії в сучасному світі й трансформація освітніх напрямів потребують пошуку адекватних теоретико-методологічних підходів до формування професійних ресурсів сучасної бібліотечної діяльності.

Одним із засобів розширення переліку професійних ресурсів бібліотечно-інформаційної діяльності, необхідних для підтримання цифрового простору бібліотеки, є розроблення "конвергентних" ОПП із підготовки "цифрових"

фахівців для предметної галузі бібліотечно-інформаційної діяльності.

У зв'язку з розширенням спектра "цифрових" освітньо-професійних програм за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" актуальним є їх теоретико-методологічне обґрунтування та розвиток науково-педагогічних шкіл у контексті бібліотечного складника в назві спеціальності.

Список використаних літератури та джерел

1. *Бачинська Н.* Базові концепції модернізації вищої бібліотечної освіти в Україні / Надія Бачинська // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 3. — С. 32—35.
2. *Бачинська Н. А.* Бібліотечно-інформаційна освіта в Україні: етапи розвитку та характерні ознаки / Н. А. Бачинська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2018. — № 3. — С. 57—67.
3. *Бачинська Н. А.* Менеджер веб-контенту: вступ до фаху : навч. посібник (для студентів спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа") / Н. А. Бачинська, О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. — Київ : Видав. центр КНУКіМ, 2021. — 59 с.
4. *Давидова І.* Стратегічні орієнтири розвитку бібліотечної професії в сучасних соціально-комунікаційних умовах / Ірина Давидова // Вісник Книжкової палати. — 2008. — № 9. — С. 17—20.
5. *Єрмолаєва Г. А.* Кадрово-управлінський склад українських бібліотек в сучасному вимірі / Г. А. Єрмолаєва // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2017. — № 4. — С. 51—56.
6. *Єрмолаєва Г. А.* Портрет сучасного бібліотечного фахівця (за матеріалами досліджень українських бібліотек різних рівнів) / Г. А. Єрмолаєва // Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. / [редкол. : Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін.]. — Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2018. — Ч. 1. — С. 68—72.
7. *Загуменна В. В.* Інноваційні зміни в бібліотечно-інформаційній освіті України / В. В. Загуменна // Міжнародна науково-практична конференція "Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири" : збірник матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. В. Загуменна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська. — Київ : УБА, 2016. — С. 18—22.
8. *Матвієнко О. В.* Менеджер цифрових трансформацій у сфері бібліотечно-інформаційної та архівної діяльності: галузева спеціалізація / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2021. — № 2. — С. 14—22.
9. *Матвієнко О.* Цифрове кураторство як соціально-освітня діяльність бібліотечного фахівця / О. Матвієнко, М. Цивін // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. — 2022. — № 9. — С. 34—46.
10. *Новальська Т.* Інтернет-маркетолог за спеціальністю "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа": функції та компетентності у конвергентних професійних практиках / Т. Новальська, Н. Бачинська // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. — 2022. — № 9. — С. 125—136.
11. *Новальська Т.* Теоретико-методологічні засади підготовки інтернет-маркетолога за спеціальністю 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" / Т. Новальська, В. Касьян // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. — 2021. — № 7. — С. 71—82.
12. *Сидоренко А. І.* Моделі підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної сфери: історичний екскурс та сучасні реалії / А. І. Сидоренко // Молодий вчений. — 2017. — № 4.2. — С. 78—83.
13. *Соляник А. А.* Нове покоління освітніх стандартів підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців / А. А. Соляник // Міжнародна науково-практична конференція "Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири" : збірник матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. В. Загуменна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська. — Київ : УБА, 2016. — С. 10—14.
14. *Українська бібліотечна асоціація / Ukrainian Library Association.* — Режим доступу: <https://www.facebook.com/ula.org.ua/posts/5503571593062890>. — Назва з екрана.
15. *Чачко А.* Бібліотекарі в інформаційному суспільстві: не проблема, а реальність / Ада Чачко // Вісник Книжкової палати. — 2001. — № 10. — С. 23—25.

Nadiia Bachynska,

*PhD of Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Department of Information Technology
of the Kyiv National University of Culture and Arts*

Professional resources of library and information activities: transformations in education and diversity of functioning in the digital environment

The article is devoted to the outline of professional resources of library and information activities, the use of which is necessary to achieve the compatibility of strategies of libraries and digital tools for their implementation.

It is noted that the technologicalization of the space of library activity requires the librarian to have more and more in-depth knowledge in this field and specific attention to special tasks for the formation of digital space. The relevance of targeted formation of relevant professional resources of library and information activities within the specialty "Information, library and archival affairs" (IBAS) is emphasized.

Current educational and professional programs of "digital orientation" in the specialty "Information, library and archival affairs" were considered.

The need to develop relevant "convergent" educational and professional programs in the specialty "Information, library and archival work" for the training of "digital" specialists for the subject field of library activity was emphasized.

Modern professional resources of library and information activities are characterized as a potentially available or existing composition of library personnel of various professional and competence areas, necessary to achieve an effective result of the library's activity as a multifunctional center of the modern system of social communications.

One of the means of expanding the list of necessary professional resources of library and information activity to support the digital space of the library is the development of "convergent" educational and professional programs for the training of "digital" specialists for the subject field of library and information activity.

In connection with the expansion of the spectrum of "digital" educational and professional programs in the specialty "Information, library and archival affairs", their theoretical and methodological justification and the development of scientific and pedagogical schools in the context of the library component in the name of the specialty are relevant.

Keywords: library and information education; innovations in education; digital transformations; specialist model; convergent educational and professional programs

References

1. Bachinska N. (2015). Bazovi koncepciji modernizaciji vishoyi bibliotechnoyi osviti v Ukraini. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 3, pp. 32—35.
2. Bachinska N. A. (2018). Bibliotechno-informacijna osvita v Ukraini: etapi rozvitku ta harakterni oznaki. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*, 3, pp. 57—67.
3. Bachinska N. A., Matviyenko O. V. & Civin M. N. (2021). *Menedzher veb-kontentu: vstup do fahu : navch. posibnik*. Kyiv: Vidav. centr KNUKiM.
4. Davidova I. (2008). Strategichni oriyentiri rozvitku bibliotechnoyi profesiyi v suchasni socialno-komunikacijnih umovah. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, pp. 17—20.
5. Yermolayeva G. A. (2017). Kadrovo-upravlinskij sklad ukrayinskih bibliotek v suchasnomu vimiri. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*, 4, pp. 51—56.
6. Yermolayeva G. A. (2018). Portret suchasnogo bibliotechnogo fahivcyia (za materialami doslidzhen ukrayinskih bibliotek riznih rivniv). *Stan ta perspektivi rozvitku kulturologichnoyi nauki v Ukraini : zb. tez dopovidej IV Vseukr. nauk.-prakt. konf.* Mikolayiv: MF KNUKiM, Ch. 1, pp. 68—72.
7. Zagumenna V. V. (2016). Innovacijni zmini v bibliotechno-informacijnij osviti Ukraini. *Mizhnarodna naukovopraktichna konferenciya "Suchasna informacijno-bibliotechna osvita: yevropejski oriyentiri" : zbirnik materialiv*. Kyiv: UBA, pp. 18—22.
8. Matviyenko O. V. & Civin M. N. (2021). Menedzher cifrovih transformacij u sferi bibliotechno-informacijnoyi ta arhivnoyi diyalnosti: galuzeva specializaciya. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*, 2, pp. 14—22.
9. Matviyenko O. & Civin M. (2022). Cifrove kuratorstvo yak socialno-osvitnya diyalnist bibliotechnogo fahivcyia. *Ukrayinskij zhurnal z bibliotekoznavstva ta informacijnih nauk*, 9, pp. 34—46.
10. Novalska T. & Bachinska N. (2022). Internet-marketolog za specialnistyu "Informacijna, bibliotechna ta arhivna sprava": funkciyi ta kompetentnosti u konvergentnih profesijnih praktikah. *Ukrayinskij zhurnal z bibliotekoznavstva ta informacijnih nauk*, 9, pp. 125—136.
11. Novalska T. & Kasyan V. (2021). Teoretiko-metodologichni zasadi pidgotovki internet-marketologa za specialnistyu 029 "Informacijna, bibliotechna ta arhivna sprava". *Ukrayinskij zhurnal z bibliotekoznavstva ta informacijnih nauk*, 7, pp. 71—82.
12. Sidorenko A. I. (2017). Modeli pidgotovki fahivciv bibliotechno-informacijnoyi sferi: istorichnij ekskurs ta suchasni realiyi. *Molodij vchenij*, 4.2, pp. 78—83.
13. Solyanik A. A. (2016). Nove pokolinnya osvitnih standartiv pidgotovki bibliotechno-informacijnih fahivciv. *Mizhnarodna naukovopraktichna konferenciya "Suchasna informacijno-bibliotechna osvita: yevropejski oriyentiri" : zbirnik materialiv*. Kyiv: UBA, pp. 10—14.
14. *Ukrayinska bibliotechna asociaciya*. (2022). Available at: <https://www.facebook.com/ula.org.ua/posts/5503571593062890>.
15. Chachko A. (2001). Bibliotekari v informacijnomu suspilstvi: ne problema, a realnist. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 10, pp. 23—25.

Надійшла до редакції 15 серпня 2022 року